

ОГРОМАН УСПЕХ ПРОФЕСОРКЕ СОФИЈЕ СТЕФАНОВИЋ СА ФИЛОЗОФСКОГ ФАКУЛТЕТА У БЕОГРАДУ И ЊЕНОГ НАУЧНОГ ТИМА

МИЛИОНИ ЗА „РАЂАЊЕ“

Европа финансира пројекат који ће истражити тренутак када је жена у неолиту почела да рађа више од једног детета

ОКО Дунава и даље од њега, пре око 8.000 година, Лепенски Вир, Старчево и друге насеобине почеле су да се увећавају. У топлим домовима, крај огњишта, жене су рађале децу која су била отпорнија, преживљавала су у све већем броју и први пут цивилизација је прекорачила демографски минимум и постајала све бројнија. Жене су почеле да рађају двоје или више деце, и она су у великом броју преживљавала.

Због чега се то догодило? Колико су жене имале деце, у ком животном добу су их доносиле на свет и у којим размацима? Чиме су се храниле и колико дуго су живеле? На сва ова питања одговоре очекујемо од проф. др Софије Стефановић, из Лабораторије за биоархеологију Филозофског факултета Универзитета у Београду и њеног тима. Од Европског истраживачког савета (ЕИС) добила су 1,7 милиона евра за свој пројекат BIRTH (Рађање), који треба да објасни кључни тренутак у историји цивилизације - када је популација почела да се увећава. Никада раније неки научник из Србије није добио неповратна средства из овог фонда. На листи добитника програма "За изузетност у науци" налазе

се нобеловци и најугледнији европски научници, од којих се очекује да помере границе у области којом се баве. У том елитном друштву нашла се и др Софија Стефановић.

- Била сам изненађена када ми је стигао мејл од председника Европског истраживачког савета, који ми је честитао на добијеном гранту - започиње проф. др Софија Стефановић своју причу за "Новости". - Огроман је значај подршке коју смо добили за пројекат, захваљујући коме би наша лабораторија требало да постане Центар изврности. У року од пет година, колико пројекат траје, очекујемо и три доктората наших младих колега у области биоархеологије, као и покретање нове научне гране у Србији - археоботанике. Тиме се код нас нико није бавио, а са нама на пројекту је и др Драгана Филиповић, која је у Оксфорду докторирала управо у овој области.

Послови у осмочланом тиму професорке Стефановић јасно су подељени. Неко се бави остацима животиња, неко биљака, а ту је и око 500 скелета ископаных на тридесетак локалитета у Србији, на којима ће вршити кључна испитивања. Све то треба да послужи као

материјал за објашњење шта се догодило па је популација почела да расте. Истраживаће физичке особине жена, величину беба, да ли је исхрана утицала на хормоне...

- Имамо научна сазнања да се број људи увећао и само нека посредна објашњења зашто се то догодило. Е, ми ћемо сада то истражити непосредно - каже проф. Стефановић.

План је да уз помоћ новог, моћног микроскопа који треба да набаве од средстава добијених за пројекат, анализирају остатке зуба. Свака година живота оставља по једну линију унутар зуба, док су у години нама трудноће те линије деформисане, вероватно услед мањка калцијума. На основу броја и размака тих линија код појединачних скелета, моћи ће да се утврди колико трудноћа су жене имале и у којим годинама живота. Овим делом истраживања бавиће се др Марија Радовић. Јелена Јовановић задужена је за антрополошка истраживања, Ивана Живљевић за остатке риба и риболова, Тамара Благојевић за палеодемографију. Проф. др Весна Димитријевић бавиће се остацима неолитских животиња, што је, како каже, изузетно важно због

утврђивања везе између исхране и рађања.

Имаће овај тим ентузијаста у наредних пет година пуне руке посла. У лабораторији на Филозофском факултету чувају око 500 људских скелета. Ту су и остаци животиња, биљака... Све материјале треба обрадити, податке систематизовати и потом испунити очекивања постављена на почетку - одговорити на питање шта се догодило да жена у неолиту почне да рађа двоје или више деце и да она преживе, захваљујући чему је цивилизација опстала и почела да се увећава. ■ **И. МИЋЕВИЋ**

ПОДАЦИ

И ДОК ће се сви ови чланови научног тима бавити појединачним проблемима и на конкретним примерима утврђивати чињенице о рађању, све податке објединиће Марко Порчић, који ће бројевима да представи ширу слику.

- Покушају, на основу броја рађања и броја заосталих скелета, да утврде колике су насеобине биле и колико су становника имале. Скелетима ћемо претходно, уз помоћ радиоактивног угљеника, да утврдимо старост - најављује Порчић. - Тако може да се добије тачна слика о кретању популације.

САВЕТИ ИЗ НЕОЛИТА

- ЧОВЕК до савременог доба није решио проблеме трудноће и рађања. Иако је цивилизација толико напредовала, порођај ни данас није лак. Истражујући шта се догодило у неолиту, можда ћемо добити неки одговор користан и за садашњицу. Утврдићемо чиме су се жене храниле, остатке којих микроелемената имају у телу. Можда то да и неки савет за исхрану савремене жене, јер познато је да одређена храна може да утиче на фертилитет - објашњава проф. Софија Стефановић.

СИСТЕМАТИЧНО У пројекту свако има одређене задатке у погледу утврђивања параметара откривених анализом скелета

Фото Н. Фифић

ПОДУХВАТ Професорка Софија Стефановић